

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

December 1976

Lær af fortiden – Lev i nutiden
Virk for fremtiden

Nr. 205 - 35. årgang

Medlemsblad for
Dansk Slægtsgaardsforening
oprettet 5. juli 1941

Redaktion:

Hans Hviid, Fåredammen 11, 5300 Kerteminde,
tlf. (09) 32 14 61.

Kasserer, sekretær og annonceekspedition:

Fru Inger Hansen, Gassehaven 56, 2840 Holte,
tlf. (02) 80 25 37. Postgiro nr. 8 083 142.

Slægtsgaardsarkivet:

Adresse: H. C. Andersens Boulevard 4 (2. sal t. v.),
1553 København V, tlf. (01) 11 67 20.
Ledere: Arkivarerne P. K. Hofmansen og Annalise
Alstrøm, tlf. (01) ØBRO 95 64. (Træffes på arkivet
tirsdag og onsdag kl. 14–16 el. efter aftale).

Foreningens revision:

Statsautoriseret revisor Kr. Foged, Rosenvængets
Sideallé 8, 2100 København Ø, tlf. (01) ØBRO 30 og
(01) ØBRO 50 00.

Landsbestyrelsen:

LANDSFORMAND: Gårdejer *Chr. R. Christensen*, (R)
Badstrup, 5484 Uggerslev, tlf. (09) 85 11 49.

Næstformand: Gårdejer *Einer Petersen*, Kikhavn, 3390
Hundested, tlf. (03) 33 71 49.

Gårdejer *Jens Skau*, (R) Nygård, 6533 Øster Lindet,
tlf. (04) 84 62 03.

Gårdejer Jørgen Skoven, »Skoven«, Asdal,
9850 Hirtshals, tlf. (08) 97 11 66.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, 5350 Rynkeby,
tlf. (09) 39 13 17. Formand for bladudvalget.

Hofjægermester Cederfeldt de Simonsen, Erholm,
5560 Arup, tlf. (09) 43 10 91 (helst kl. 9–10).

Gårdejer Børge K. Fjordside, Skalstrup, 7570 Vemb,
tlf. (07) 88 40 94.

Gårdejer Jens Bligaard, Oddense, 7861 Balling,
tlf. (07) 58 10 11.

Gårdejer Poul Ipsen, Paradisgaarden, 3740 Svaneke,
tlf. (03) 99 65 35.

Gårdejer N. Sehested, Holmstol, 8883 Gjern,
tlf. (06) 87 50 19.

Gårdejer Chr. Thyboe, Kirkemosegaard, 8991 Spentrup,
tlf. (06) 47 70 87.

Gårdejer Holger Buch Juul, Jægergaarden, Høllund,
7100 Vejle, tlf. (05) 86 50 21.

Gårdejer Erik Strange, Øverup, 4800 Nykøbing F.,
tlf. (03) 83 92 12. Formand for arkivudvalget.

Gårdejer Jens P. Petersen, Farendløse, 4100 Ringsted,
tlf. (03) 64 00 24.

Gårdejer Peder Møller Frifelt, Frifeltgaard, 6870 Ølgod,
tlf. (05) 24 30 87.

(De tre førstnævnte udgør landsbestyrelsens forretnings-
udvalg.)

Bladet er medlem af
DANSK Fagpresseforening.

Jordlovgivning og ejendomsvurdering

Der forberedes en ny jordlovgivning. Et udvalg under landbrugsministeriet har i længere tid arbejdet med sagen, og der er forlangt, at det skal afgive betænkning inden nytår. Hvad der kommer ud af det, kan man i dette øjeblik ikke sige med bestemthed, kun en ting kan man være nogenlunde sikker på, at der opnås ikke enighed i udvalget, hvor opfattelserne står ret hårdt imod hinanden. Når betænkningen foreligger, skal landbrugsministeriet fremsætte lovforslag, som derefter skal til tre behandlinger i Folketinget. Sandsynligheden taler derfor for, at der ikke kommer nogen ny lov i denne vinter. Men der er jo før sket overraskelser i sådanne sager.

Foreløbig tyder det på, at bopælspligten på landbrugsejendomme vil blive bevaret, og stort set er den vel også den eneste bestemmelse, man har til at sikre, at dansk jord bliver på danske hænder.

Derimod tegner det til, at man vil opgive kravet om hovederhverv ud fra erkendelsen af, at denne lovbestemmelse simpelt hen ikke lader sig administrere. Et vildskud i vor jordlovgivning kan derfor ventes fjernet. I stedet kan der derimod ventes fremsat øgede krav om uddannelse.

Størrelsen på sammenlægningsgrænsen, der hidtil har været 100 ha foreslås formentlig nedsat. Nogle mener ned til 50 ha, men iøvrigt har der været nævnt alle mulige andre tal. Afstandsgrænsen for sammenlægning, der hidtil har været en kilometer, sker der formentlig ikke så forfærdelig meget ved, derimod ventes det, at afstanden for samdrift af to ejendomme, der hidtil har været 15 km vil blive foreslået væsentligt nedsat.

Hertil kommer, at der fra visse sider rejses krav om, hvor ikke-landmænd vil være forpagtere, skal de præstere en ganske betydelig indkomst af det forpagtede areal. Hvordan dette skal udformes står mig ganske uklart.

Hvem der venter en lempelse i jordlovgivningen har derfor al grund til at blive skuffede. Man må tværtimod indstille sig på en ganske betydelig skærpelse.

Yderligere tales der om ændringer i jordlovgivningens administration, med nedlæggelse af jordlovsudvalget og overgang til et nyt departement under landbrugsministeriet. Det vil sige med fjernelse eller i hvert fald indskrænkning af det folkevalgte indslag.

Man står overfor 16. almindelige vurdering til ejendomsskyld, og det står klart, at den vil medføre de voldsomste forhøjelser, man nogensinde har kendt. Man taler om helt op til 100 procent for landbrugsejendomme, måske mest på Sjælland, og ganske betydelige forhøjelser for parcelhuse og væsentligt mindre for etageejendomme.

Konsekvenserne af dette lader sig simpelt hen ikke overskue. Og når hertil kommer, at der fra visse sider tales om øget kapitalvindingskat, øget arveafgift og øget grundskyld, forstår man, at det bliver meget svært for landbougdommen at overtage og videreføre landbrugsejendomme.

Landboforeningerne har ført forhandlinger om disse forhold, og der er lovet dem, at der skulle

ske lempelser ved familieoverdragelser, men der foreligger intet bestemt om disse lempelser, og det må derfor frygtes, at dette bliver en skuffelse.

Man må derfor se med allerstørste bekymring på fremtidens generationsskifte.

Hvordan skal vore slægtsgårdstraditioner føres videre?

C. R. C.

Familien Danmark mødes i kirke og hjem

Af: Manden i gården

Den der skriver dette har været på højskole i længst forsvundne dage – dengang da skolen for livet svarede til sit navn.

Det var vise kvinder og mænd, der førte an i skolens hverdag, hvor historiens sus hørtes og den almindelige kundskabstilegnelse fandt sted – og på søn- og helligdagene, hvor traveturene, samtalerne, kirkebesøget og samværet i lærerhjem og forstanderstuer satte mange på spor, så retningen blev godt afstukket.

Ud på foråret var der meget som stod klarere, men allerede i november havde det materielle været vigende og med decembers komme steg hørlysten for alvor og man følte sig hjemme – hjemme i kammeraternes kreds og i et trygt skolemiljø.

Og hertil bidrog ikke mindst juleforberedelserne. Vi fik julens glade budskab fortolket, så hungrende sjæle blev sig mere bevidst om deres tilhørsforhold til det som mange slægtled forud havde levet deres liv på og haft forpligtelser overfor.

Julens traditioner og mange gøremål fik sit perspektiv.

Vi gamle højskoleelever husker især de tre sidste uger før jul, hvor sindene stemtes til højtid, og når toget den 21.–22. december tøffede mod hjemstationen medbragtes en ballast, så jul og nytår hjemme blev noget andet end alle de andre år. Vi vidste bedre at sætte pris på fællesskabet i sognekirken juledag, på familiebesøgene til begge sider, på den fælles fest i forsamlingshuset, på nytårsforsætterne med deres forhåbninger m. m.

Jeg lærte måske især ud fra fortællinger om forrige slægtleds kirke- og skoleliv og om rige familieoplevelser og ved de folkelige forfatteres gode gengivelse af minder, at værdsætte familiens liv i højtiden, når den mødtes så her og så der. Det var måske ikke så godt og festligt for husmoderen, der påhvilede store byrder, men også hun levede med i fællesskabet og de rige stunder blev draget frem og forfædrenes fortjenester kom til skue.

Det var krigstjenesten som fik sin forklaring,

provisorietiden med, fremskridtsårene med de store håb om gode tider efter magre år, et stort persongalleri passerede og mange blev hædret, andre dømt – især når det politiske kom frem. Der kom også somme tider uventet besøg i hjemmet i juledagene, det kunne være en af de gamle piger eller karle som ville ønske glædelig jul og også kom for at fortælle om en god forestående begivenhed og måske også ville bekendtgøre at udbetalingen i det nye hus ikke strakte helt til – og en god medhjælper gik sjældent forgæves til en bondemand af den rette støbning og bondemanden fik næsten altid sin løn gennem afdrag og vækst hos de unge. Der var nu et særligt fællesskab på landet i den gamle tid og det gav sig jo også udtryk ved barmhjertighed.

Det der ved flid var bragt til veje skulle i det små deles med andre, som ikke var blevet belønnet, fordi forudsætningen manglede.

Før og efter jul blev mere eller mindre skjult trang lindret og mange varme tanker strømmede vekslende fra og til gårdmands-, husmands- og arbejderhjem og klassedelingen blev modvirket på en sund måde, også sådan at folkestyret overlevede bedre end der ellers var udsigt til.

Julen i de midterste år af trediverne var især tyngende med fattigmandsstemplet over både landbo- og arbejderhjem, men fællesskabet holdt, så nymodens ideologier ikke fandt fodfæste. Men der var fare på færde.

Hertil bidrog også højskolen og det nye skud, arbejderhøjskolerne med deres gamle stræben og nye målsætninger. Det var nok højskolebevægelsen i halvtreds-året forud og den ledsagende fremgang i andelsbevægelsen og ved ny samhandel, som gjorde, at stillingen holdt. Sognets liv var jo under de halvtreds års udvikling blevet forvandlet, baggrunden var en ny vækst i sindene og i gerningen – fagligt og folkeligt blev det anderledes.

Endnu levede man i snævre rammer, men der faldt skæl fra øjnene. Det blev mere og mere til et jævnt og muntert virksomt liv på jord og det fik

sin stærkeste understregning i jule- og nytårstiden. Man mødtes i ansvarlig erkendelse af at høre til, der hvor mål og midler var rimelige og således er vi kommet helskindet frem til 1976 – til den gamle jul og den nye jul.

Juleglæden griber stadig mennesket, selvom glansen af det menneskeskabte glimter vel rigeligt og distraherende. Den nye jul er blevet noget kunstigt og er ideologisk skabagtig. Fader Vinter og solhvervsfigurer af verdslig herkomst er materialismens forløjede skikkelse, som pådattes værgeløse mennesker bevidst – men bagom det hele findes familien, som opretter det tabte, der hvor politisk tvang og forførelse forgriber sig på alle – og ikke mindst på det lille menneske.

Det er i mange forhold ikke blevet bedre at være barn i nutiden, men midt i juletiden er det en trøst, at der spores ind lige midt under afsporingen.

Den gamle jul lever og overlever. Julebudet på kristen grund bevarer sin styrke.

Det store møde i kirken ved juletid, familiefællesskabet, sogne- og bymanifestationen af, at man hører til et bestemt sted og der finder næring, er alligevel en virkelighed. Den kristne families møde bærer over den store afgrund – også ved jul 1976 i landbohjemmet.

God jul for min næste og for hele familien Danmark.

Manden i gården.

Vor levevis i dag er historie i morgen

Lidt om hvad der arbejdes med på et folkelivsinstitut

I sidste nr. af »Slægtsgaarden« fortalte vi, at professor Bjarne Stoklund, Institut for europæisk Folkelivsforskning, var blevet hædret med årets »Pennalhuspris«. Men hvad er folkelivsforskning egentlig? Og hvad bestiller man på det institut? Sådan har man spurgt os, og sådan har redaktør H. C. Clausen, Venstrepressens Bureau, spurgt Bjarne Stoklund. Her citerer vi nogle af svarene i lidt af deres samtale:

Professor i etnologi lyder meget fornemt og fremmedartet, men sådan forholder det sig ikke i virkeligheden. Tværtimod er det noget meget dagligdags og livsnært, noget, som netop kommer almindelige mennesker ved.

Det kom da også til udtryk fornylig, da professor i europæisk etnologi ved Københavns universitet, Bjarne Stoklund, blev hædret med den sydsjællandske æresbevisning for historisk forskning, som hvert år uddeles af »Pennalhusfonden« i Præstø. Foruden et kontant beløb får modtageren også et vaskeægte gammelt træpennalhus, således som det så ud for snart et par generationer siden. Til beroligelse for eventuelle protesterende iler vi straks med at gøre opmærksom på, at »pennal« skal staves med to n'er! Se blot efter i ordbogen.

Professor Bjarne Stoklund, der er 48 år, født og opvokset i Kolding, er professor, dr. phil. Axel Steensbergs afløser på universitetets institut for europæisk folkelivsforskning, som er indrettet i den gamle skole i Brede nord for København.

Det drejer sig om studiet af jævne folks levevis, deres måde at indrette sig på, at organisere deres tilværelse på, og de normer og værdier, der har været gældende for deres liv. Det drejer sig altså om studie af dagligliv.

Vi søger at finde ud af regelmæssigheder i den daglige livsførelse hos en bestemt gruppe mennesker og studere, hvorfor der er forskel fra den ene egn af landet til den anden, eller fra den ene gruppe af mennesker til den anden.

Det gamle studieområde for faget her er i virkeligheden den førindustrielle bondekultur. Ser man historisk på det, så starter folkelivsforskning med et studium af bondekulturen, og et studium, som vokser frem samtidig med andelsbevægelsen og mekaniseringen af landbruget. Hele det store opbrud fra firserne og frem ændrer levevisen på landet.

Udgangspunkt i dagliglivet

Men så har faget naturligvis senere udvidet sit felt til faktisk at dreje sig om studiet af kulturen hos alle befolkningsgrupper i landet. Tidsmæssigt har man bevæget sig op til vor egen tid og dens umiddelbare forudsætninger. Det har meget ofte været sådan, at etnologen tager sit udgangspunkt i det dagligliv, som omgiver ham, men så anlægger et historisk perspektiv på det, prøver at se på, hvad er det for forudsætninger som gør, at tilværelsen for disse mennesker netop er kommet til at se sådan ud, som den gør.

Vi har i de senere år koncentreret os om studiet af andelstiden, og det vil sige den tid, vi allesammen for så vidt er et barn af, men som i dag er på vej til at blive totalt ændret. Men der er også etnologer, som direkte har taget studiet op af købstadskulturen.

– Frilandsmuseet er ved at realisere »andelslandsbyen« ved at opføre bygninger, som illustre-

rer nævnte udvikling. Det må være en side af denne sag?

– Jo, det er det i høj grad. Vi har været i samarbejde med Frilandsmuseet om disse ting . . . I det hele taget er det karakteristisk for faget, at man forsøger at få et meget nært samarbejde med museerne.

– Man nøjes altså ikke med at sidde lukket inde her og studere, men man går også ud i marken?

Tog plads som karl på en gård

– Det er for så vidt virkelig noget, der karakteriserer en etnolog, at han ganske vist nok sidder og udnytter arkivmaterialer, men hans vigtigste indsats finder sted i form af det, vi plejer at kalde for feltarbejde, det vil sige, at man simpelt hen tager ud blandt de mennesker, man studerer, og får sine oplysninger direkte fra dem eller på stedet iagt-tager, hvordan de lever, hvordan de disponerer deres dagligdag, og hvordan de kommer sammen med hinanden og sådan nogle ting.

Jeg kan tage et konkret eksempel. En af medarbejderne her på instituttet, mag. art. Palle Christiansen, er det, vi kalder kandidatstipendiat, det vil sige, at han har et stipendium på et par år til udelukkende at hellige sig forskning. Han arbejder med et studium, som omfatter dagliglivet i forskellige landsbyer og bebyggelser inden for et sjællandsk godsområde. I den forbindelse har han dels lavet et meget stort arkiv-arbejde, fordi han har ønsket at se disse miljøer i et historisk perspektiv, men han har også opholdt sig i mange måneder på egnen.

Det drejer sig om Giesegaard mellem Køge og Ringsted. Han har endda i en periode været ansat som karl på en af gårdene. Som færdig magister i etnologi har han kørt med traktor på en af går-

dene. Det er klart, at på den måde får han som etnolog et førstehåndskendskab til dagliglivet i dag i det område, han arbejder med.

Dagligdagen på Læsø

– Jeg kan da også nævne, at Poul H. Mostgaard arbejder på samme måde med noget, der tager sit udgangspunkt i nutidens dagligliv, men i en helt anden befolkningsgruppe, nemlig vestkystfiskerne. Hans feltarbejde har navnlig fundet sted i Hvide Sande og Thorsminde, idet han har ønsket at prøve at følge fremvæksten af det moderne vestkystfiskeri i de to lokaliteter og prøve at forklare, hvorfor de udvikler sig på forskellig måde.

– Hvad har De selv beskæftiget Dem med ved feltarbejde?

– Jeg har navnlig arbejdet på Læsø, hvor udgangspunktet var at indsamle basismateriale på stedet ved interviews med de gamle, for i det tilfælde gik opgaven ud på at forsøge at rekonstruere den gamle, meget specielle Læsøkultur, sådan som den eksisterede indtil første verdenskrig. Og så har det fortsatte arbejde med Læsø-kulturen været et forsøg på at forklare ved hjælp af ældrehistorisk materiale, hvorfor vi får denne meget ejendommelige kultur og følge, hvorfor man på Læsø får et kønsrollemønster, som afviger ret fra det, som man kan finde andre steder.

Dette særlige kønsrollemønster har sin meget naturlige forklaring i den arbejdsdeling i hjemmene, hvor det beskedne landbrug, man kan drive på Læsø, helt er overdraget til kvinderne, medens mændene sejler i langfart og derfor er borte fra hjemmene i størstedelen af året. Faktisk det samme, som vi finder i en række andre skippersamfund. Vi finder det på Fanø, på Rømø og Mandø i en meget udpræget form.

Hovedbestyrelsesmøde i København

13. oktober 76

På det halvårlige hovedbestyrelsesmøde kunne formanden, gdr. Chr. R. Christensen meddele, at det havde været et usædvanligt godt år for foreningen med en tilvækst på 73 nye medlemmer og al grund til at tro, tallet kan rundes op til de hundrede inden årsmødet. Udmeldelserne havde ikke været mange og øjensynlig ingen dikteret af utilfredshed. Også fra offentlig side kunne foreningen glæde sig over, at der blev vist interesse; således havde Danmarks Radio lavet en udsendelse i forbindelse med årsmødet, og »Landsbladet« bragte en omtale af samme møde ledsaget af et stort billede.

Den nye jordlov blev alvorlig diskuteret og kritiseret fra mange sider. Bestyrelsen mener, at den betyder en alvorlig skærpelse til skade for landbruget og landmanden. Desuden blev det hævdet, at jordlovsudvalget ville

blive til et departement. Gdr. Jens Peter Petersen, Farendløse, opfordrede hovedbestyrelsen til at fremkomme med en henvendelse fra foreningen til Landbrugs- og Miljøministeriet. Dette blev vedtaget og vi bringer udtalelsen i sin fulde ordlyd andet sted i bladet.

Der blev udtalt stor tilfredshed med foreningens to betydelige aktiver Slægtsgaardsarkivet og medlemsbladet. Begge fandtes uundværlige for foreningen, og hovedbestyrelsen ville gøre alt for at skabe et tilfredsstillende økonomisk grundlag for begges eksistens.

Alle valg var genvalg til de forskellige udvalg. Dog skal lige nævnes, at arkivudvalget blev suppleret med proprietær Bent Bjergskov som nyt medlem af udvalget. Hovedbestyrelsen vedtog at undlade en kontingentforhøjelse på nuværende tidspunkt og først ønskede at tage problemet op på det kommende årsmøde.

Dette er iøvrigt henlagt til Vingstedcentret ved Vejle, således at syd/østjysk kreds bliver vore værter med gdr. Holger Juul som ansvarlig arrangør.

Red.

EF - vor redning

Af Jens P. Petersen, Farendløse

Der har været megen diskussion om Europa-samarbejdet i bred forstand, men især har jo forsvarssamarbejdet og det økonomiske fællesskab været til debat.

I over 20 år er der talt for og imod, og efter den hårde strid, forud for afstemningen i 1972 har bølgerne gået højt, dog med en tendens til aftrapning, alt under indtryk af den kendsgerning, at folket har talt – og talt tydeligt. Det er næsten kun i oktober, når modstanderne af EF indbyder til protestmøder, at sagen påny rejses – og til ingen verdens nytte.

Således også i år, hvor den 2. oktober skulle nyttiggøres af visse politiske grupper og af national-egoistiske enkeltpersoner til at prædike om vor afhængighed og om trængsler, for alt hvad der er dansk.

Vel. Vi kan vedligeholde debatten for og imod og anføre en eller anden skæv tilstand under indtryk af uenighed i besluttende organer, eller som følge af nationale interessers forsøg på at droppe en bestemt udvikling. Selvfølgelig er også et europæisk demokrati i funktion og under bevægelse, og modgående synspunkter kan sinke eller forcere, men det står til troende, uden at der kan rokkes ved virkeligheden, at Europafællesskabet i de 9 lande, er fast forankret, og for at den tid, som i dag kan overskues, vil blive videreudviklet efter principperne om frihed, lighed og solid fundamentering under bæredygtige erhverv og skabende initiativer. Det er ganske enkelt demokratiets videreføring i moderne form og devisen om folkenes ligestilling som nu bliver omsat i politisk styrke, således at alle områder på landkortet og alle befolkningsgrupper får den saltvandsindsprøjtning igennem erhvervsopbygning og uddannelsesarbejde, der fremmer den økonomiske og menneskelige standard, hen imod et samtræk, som ikke hæmmes af klasse- og interessemodsatninger.

Der er vide perspektiver i Europapolitikken og vi avancerer i rigtig retning – nogle mener, for hurtigt, andre for langsomt. Og begge kan have ret, men det afgørende er, at vognen er på vejen, og at vi kommer sikkert fremad.

Det er naturligvis rigtigt, at gamle stridigheder og et meget forskelligartet udgangspunkt nedsætter farten nu og da.

Bl. a. er vi på det sociale område ikke kommet vidt nok i harmoniseringsprocessen, og et stort arbejde forestår, for at ophjælpe ydelser og rettigheder. I fiskeriforhandlingerne fremstår mangeartede hensyn, som skal forenes under en vanskelig proces, hvori indgår århundredgamle, uskrevne

love og frie folks traditioner, for at måtte dette og hint.

I de fælles forsvarsbestrebelse er der heller ikke gjort store fremskridt og fortsættelse sker alene i Natos regie. Her vil nok gå endnu et tiår, før Europas demokratier finder takten ved en kompakt indsats, uanset det tidligere standpunkt dikteret af en positiv holdning, alliancefrihed eller afhængighed af østlige interesser (Finland f. eks.). Men dagen kommer, da vi finder hinanden også her, og derved får den position som en mellemgruppe, der kan tale bedre med i laget – som er så vigtig både set i øst-vest-perspektivet og i nord-syd-problematikken.

Det, der naturligvis mest fremhæver Europafællesskabet, er EF-samarbejdet og dermed de økonomiske fremskridt. De er åbenbare til trods for de pengepolitiske udsving og de omkostningskabende foranstaltninger, som både udadtil ses – og som forrykker så meget i kraft af de udefra kommende priskrav, som ændrer produktionsstabiliteten. Olieshekerne er jo bl. a. en af tidens uheldsvangre faktorer som ved deres uhyggelige magtpolitik, belaster industrilandene og forarmer u-landene.

Og derved forstørres de udviklede landes forpligtelse, uden at den økonomiske baggrund er blevet forbedret. Deraf mange vanskeligheder, som kræver en endnu mere koncentreret indsats bl. a. i EF. Vi tør slet ikke tænke på konsekvenserne, hvis de store europæiske lande ikke havde kunnet kaste deres økonomiske formåen ind i en stabiliseringsforanstaltning, fra situation til situation. Et slet udrustet Europa ville ellers have ført os over i afhængighed af mørklødede kynikere, og en arbejdsløshed af et helt andet omfang ville have givet politiske dønninger og militære udspil, som vi nu er fri for.

Winston Churchill er dette Fællesskabs største mand, og hans visioner har givet frelsen til i dag, for mange europæere. Trist er det, at hans England er det svageste led i kæden, men det har altid været svært, at komme til selvstændighed og styrke ved egne kræfter, og imperiets fald, tilsat verdenskrigs anstrengelser og en nonchalant livsholdning giver problemer. Men også de løses ved egen indsats og andres hjælp. Det er nemlig hemmeligheden bag alt, hvad der løses op for, at man skal selv ville – så kommer støtten. Og også England vil fornemme denne virkelighed.

Men over Churchills visioner rejstes bygningen, og vi kan ikke i Danmark i dag undgå den erkendelse, at vi havde været til rotterne, hvis de økono-

miske fonds ikke havde skabt den udligning, der sikrer produktionens rentabilitet.

En økonomisk krise havde i dag hærget dansk landbrug og dermed hele samfundet, hvis det engelske pund skulle have betalt vor export. EF udbetaler nu 8 milliarder årligt i udligningsbeløb for at opretholde en nødvendig samhandel og erhvervsaktivitet, og de stærke valutaer er redningen for produktionen og beskæftigelsen i hele det danske erhvervsområde.

En fælles prisudvikling er hovedbetingelsen for en så ensartet produktionsudvikling som mulig. Hvis ikke priserne blev stabiliseret, ville indtægterne svinge og betyde kriseforanstaltninger på anden måde. EF støtter f. eks. i dag importen af bacon, så den kan købes af husmoderen i London ca. 2,40 kr. billigere pr. kilo end den danske landmand opnår i afregning. Hvis disse 2-3 kr. ikke gik til Danmark var det ilde.

Man har en særlig regneenhed, hvorved hvert enkelt land får sin retfærdige udlodning af midler til betaling af landbrugseksperten.

Den fælles landbrugspolitik ville bryde sammen hvis skatter og afgifter i alle europæiske lande ikke blev fastholdt af en finansiell styrke, udgået fra Bruxelles.

At ordningen ikke kan holde i det lange sigt er klart, og en styrkelse af valutaerne i alle lande, er

en ubetinget nødvendighed. D-marken kan ikke holde Europa i live. Vi må forsage i andre lande og herunder i Danmark, og dette hører også med til problemstillingen under kommende forhandlinger på højt plan, landene imellem. En mindsteprisordning vil altid være nødvendig for at hindre ødelæggende kurser, men priserne må holdes, ved opkøb i fremtiden og ved lagerdannelse, og ikke ved at dirigere offentlige midler, direkte frem til en styrkelse af valutakurserne.

Men eet er sikkert: – Vi har hold på sagerne når det gælder økonomien. Bag ved lokale kriser, dårlig produktionstilrettelægning, kæmpemæssige omkostninger under fabrikation og slet politisk ledelse i den nationale sektor, lever en overordnet og konstruktiv administration, og en politisk vilje, som udfra europæiske fremtidsvisioner – og med både et videnskabeligt og praktisk overblik – flytter brikkerne med en så stor viden, at der bliver få tabere.

Det er vor tids frelse og vor fortrøstning frem mod nye tider.

Vi bør bakke Europafællesskabet op med al den styrke, der kan mobiliseres, og udvikle det i de mulige retninger, så sikkerheden øges.

Der gives ingen anden vej, hvis vi vil leve frit og godt.

Jens P. Petersen.

Nyt i noter

Ny landbrugsmedarbejder i radioen

Danmarks Radio skal nu have en ny landbrugsmedarbejder eller som det officielt hedder en ny programsekretær for landbrugsstoffet, idet redaktør Regner Ryelund, Odense, der har beklædt posten i 14 år nu fratræder officielt. Han er som bekendt avanceret til at blive chef for Radio Fyn.

Blandt 15 ansøgere til stillingen er redaktør Bent Hansen, Vejlø ved Næstved, udnævnt til stillingen.

Bent Hansen, der er 46 år og stammer fra Køge, er kendt og værdsat af mange lyttere fra sin mangeårige virksomhed som free lance-medarbejder, ikke mindst hans ugentlige udsendelser, »Ud på landet« har vundet stor yndest.

Den nye programsekretær er redaktør af »Jagt og Fiskeri«, der er medlemsblad for landsjagforeningen af 1923. Han har været medarbejder ved dagens nyheder, Næstved Tidende og redaktør af »produktion«.

Andelsbanken udvider sin erhvervsservice

Andelsbankens erhvervsservice er nu blevet udvidet. Det er sket ved, at man har udsendt en ny erhvervsmappe, som omhandler emnet: Etablering af egen virksomhed i landbruget.

Sidste år begyndte Andelsbanken sin erhvervsservice. Det skete blandt andet ved udgivelse af tre erhvervsmapper, som omhandlede følgende emner: Etablering af egen

virksomhed. Når virksomheden vokser og Kontakt med udlandet.

Disse tre mapper er nu ført ajour og nyudsendt sammen med den nye mappe om etablering af egen virksomhed i landbruget.

Den sidste er udarbejdet og udsendt på baggrund af stærke opfordringer fra landbrugskredse, udtaler fuldmægtig Nordesgaard, Andelsbanken i Odense, og tilføjer, at man i mappen beskæftiger sig med finansieringsmuligheder, regnskabsassistance og generationsskifteproblematikken.

Erhvervsmapperne kan fås ved henvendelse til en af Andelsbankens afdelinger.

Udsolgt!

Vi har den store glæde at meddele at årsplatten med det smukke motiv af Børglum Kloster er helt udsolgt, og der vil ikke blive fremstillet flere eksemplarer af platten.

Arkivar Annelise Alstrøm beder os give sin varmeste tak videre til de, der har erhvervet platten, og derved været med til at anerkende en strålende ide, men også – og først og fremmest – ved købet givet et ikke uvæsentligt bidrag til slægtsgaardsarkivet og dets virke.

Fra arbejdsmarken

Randerskredsen har afholdt et velbesøgt møde den 1. november på Assentoft kro. Som taler var indbudt konsulent Svendsen, der holdt et særdeles vægtigt og velunderbygget foredrag om generationsskiftet med alle de problemer dette indeholder.

Foredraget vakte stor begejstring, og der var en udbredt spørgelyst hos publikum.

Hr. landbrugsminister Poul Dalsager,

Landbrugsministeriet

Slotsholmen 10 - 1216 København K.

Dansk Slægtsgaardsforenings landsbestyrelse tillader sig herved at udtale sin stærke bekymring over, at god landbrugsjord i meget stor udstrækning opluges til formål af uproduktiv art.

Man skal derfor anmode om, at der ved anlæg af veje, ved byplanlægning, opførelse af golfbaner, indretning af lossepladser m. m. tages hensyn hertil, således at disse ting i videst mulig udstrækning henlægges til områder, hvor der gøres mindst mulig skade på produktionsjorden, der er Danmarks eneste råstof, og som der tæres på i faretruende grad.

Man må også pege på det uheldige i at ophævelse af landbrugspligten i mange tilfælde medfører u hensigtsmæssig anvendelse af jord.

Landsbestyrelsen må derfor anmode om, at staten, amterne og kommunerne gennem deres administration søger at bevare produktions- og miljøværdierne i vort land.

Med venlig hilsen

Dansk Slægtsgaardsforening
Chr. R. Christensen,
 formand for foreningen,
 gårdejer. Badstrup, 5484 Uggerslev.

I tilslutning til ovenstående udtalelse bringer »Slægtsgården« to indlæg, der begge belyser emnet fra to vidtforskellige sider, men begge med

samme sigte: statslige og kommunale overgreb på jorden.

Mad, cement eller golf

Med velvillig tilladelse fra professor dr. agro. Sigurd Andersen har vi »klippet« følgende artikel, der oprindeligt stod i »Berlingske Tidende«.

Professor, dr. agro. *Sigurd Andersen*, medlem af bl. a. »Hollufgaardtilsynet«, advarer mod et hæmningsløst og hensynsløst forbrug af god landbrugsjord til motorveje, byer, fabrikker og sportspladser – i de sidste 30 år er et areal som Lolland-Falster, Møn, Langeland inddraget til andre formål – »det er uansvarligt over for vore efterkommere og over for en sultende verden, om vi lægger cement og asfalt på al den gode jord« –

Den direkte årsag til overskriften er undervisningsministerens afgørelse af, at ca. 80 ha af landets bedste og mest produktive jord skal bruges til golfbane. Det drejer sig om 42 ha af Holluf-

gård ved Odense samt et tilsvarende areal af de tilstødende gårde. Denne jord hører til de bedste jordtyper, vi ejer. Det kan ikke være rimeligt, at der ikke kan spilles golf på jord af en ringere bonitet.

Den indirekte årsag til overskriften er det stærke forbrug af jord til veje, sportspladser, fabrikker og byer. I de sidste 30 år er der sket en reduktion i det dyrkede areal på 9.000 ha pr. år. I alt et areal på størrelse med Lolland-Falster, Møn og Langeland.

Der ligger planer for byggeri, motorveje m. m. langt ud i fremtiden, og der er næppe vilje til at standse forbruget af jord, men man må kunne lede udviklingen, så det bliver den mindst produktive jord, der bruges til andre formål end dyrkning.

Det vil ikke alene være en national interesse at

undgå spild af den reserve, som god jord er. Det vil også være et bidrag til solidaritet med de befolkninger, der sulter i andre dele af verden. Danmark ligger i det nordvesteuropæiske område, der har nogle af verdens bedste klimatiske betingelser for planteproduktion. Jordens bonitet er ret forskellig, og det er uansvarligt over for vore efterkommere og over for en sultende verden, om vi lægger cement og asfalt på al den gode jord.

Forskellen på god og dårlig jord

En opgørelse fra seks af statens forsøgsstationer i årene 1950–69 viser, hvilken forskel i udbytte-niveau, man kan vente på god og dårlig jord. På tre stationer med god jord (Årslev, Rønhave, Ødum), var bygdbyttet i gennemsnit 4.800 kg pr. ha. På tre stationer med sandjord (Jyndevad, Studsgård og Tylstrup) var udbyttet 3.300 kg pr. ha. Den gode lerjord gav halvanden gang så meget som den ringere sandjord, og hertil kommer, at variationen i udbytte fra år til år er langt større på sandjord end på lerjord. Den var henholdsvis 14 pct. på lerjord og 26 pct. på sandjord.

En tilsvarende forskel i dyrkningsværdi finder man, hvis man sammenligner en meget uens jord med en ensartet jord. Det gælder uanset om der er forskelle i lerindhold eller forskellen skyldes, at jorden består af lavninger og skrånninger. Det skyldes, at omkostningerne ved at drive en uensartet jord er større end omkostningerne ved at drive en ensartet jord.

Desværre er det sådan, at mange byer ligger på god, flad lerjord, og byplanlægges ønske er at udvide på den flade jord, fordi anlægsudgifterne her er mindst. Det samme gælder for motorveje, og disse ønsker er altså i konflikt med ønsket om at avle mest mulig føde. Jorden kan bruges til mad eller cement, men ikke til begge dele.

Det er nødvendigt, at man bruger jord, både til avl af mad, til motorveje og byer og til sportspladser. Men der må være så megen fornuft i planlægningen, at man ikke bruger gode landbrugsarealer, hvis mindre gode kan bruges. Det vil være kedeligt, om man ikke kan køre bil, ikke oprette nye fabrikker og ikke drive sport, men det menneske, der mangler mad, vil foretrække mad fremfor de nævnte ting.

Skubbet væk af byernes vækst

Det er formålsløst at omtale alle de tilfælde, hvor god jord er brugt til andre formål end til dyrkning af planter. Men jeg vil nævne en række forsøgsstationer, der i de sidste 20 år har måttet flytte, fordi jorden er taget ind til bymæssig bebyggelse. Det er berettiget at nævne disse arealer, for de er i alle tilfælde udvalgt til deres formål som forsøgsstation, fordi jorden var jævn og ensartet. Det har i de fleste tilfælde kostet store anstrengelser

Statens forsøgsstation i Lyngby nord for Kø at finde frem til netop det ønskede areal. Følgende eksempler kan nævnes:

benhavn, Landbohøjskolens gård i Albertslund vest for København, A/S Trifoliums forædlingsgård i Tåstrup, FDB's og DLF's forædlingsgård Øtofte i Tåstrup, Pajbjergfondens forsøgs gård i Børkop, Statens forsøgsstation i Spangsbjerg ved Esbjerg.

Der har her i landet været meget ringe forståelse for at undersøge, om byudviklingen kunne ske på mindre værdifulde arealer. Et eksempel er hele fabriksområdet omkring Glostrup. Her er værdifuld jord lagt til med cement. Hvis man havde undersøgt forholdene, kunne man muligvis have fundet en ringere jord til fabrikker, og det må være ret underordnet for en fabrik, om den bygges på sand eller på ler.

Et eksempel på, at der kan tages hensyn, kan nævnes fra Sverige. Her var der for nogle år siden tale om, at Landskrona skulle udvides ud over de arealer, hvor den verdenskendte Weibullsholms forædlingsvirksomhed har sin jord. På Weibullsholms jord fås altid store og sikre udbytter, og efter mange, lange forhandlinger fandt man ud af, at byen kunne udvides i en anden retning.

Hollufgaard – købt til landbrug

Hollufgaard ved Odense er oprindeligt købt af Landbrugsministeriet, fordi man havde planer om at bygge en landbohøjskole i forbindelse med Odense Universitet. En mindre del af gårdens jord skulle efter planerne bruges til bygninger til universitetet og den nye landbohøjskole. De omgivende arealer var særdeles velegnede til forsøg, idet det er flade marker, der bærer store og ensartede afgrøder.

Hollufgård drives af en inspektør, men et udvalg bestående af tre medlemmer fra Landbohøjskolen i København har tilsyn med driften. Dette udvalg blev spurgt om dets opfattelse. Udvalget svarede, at planerne ville være ødelæggende for en rentabel drift af gården, og man fandt ikke, at god jord burde bruges til golfbane.

Golfbanen kan etableres under forudsætning af et tilskud fra Odense Kommune. Ifølge pressemeddelelse har byrådet et årligt tilskud på 200.000 kr., men vedtagelsen skete med én stemmes flertal.

I diskussion om golf contra landbrug er det vigtigt at fremhæve, at Hollufgård oprindeligt blev købt til at bygge en landbohøjskole på. Den blev derfor udvalgt med henblik på at få en ejendom med en ensartet jord, der kan bruges til forsøg. Selv om bygning af en skole er opgivet, vil det være meningsløst at bruge så god jord til golfbane.

Man må nå til en erkendelse af, at man ikke skal bruge landets bedste og fladeste og mest pro-

duktive landbrugsjord til at lægge asfalt og cement på, eller til omdannelse til rekreative arealer, hvor man laver kunstige bjerge og søer. Vi har endnu overskud af landbrugsprodukter her i landet, men bruges al den bedste jord til andre formål, kan vi komme i underskud, og vi kan næppe forvente hjælp fra de u-lande, hvor nøden er stor.

Sigurd Andersen.

Et kommunalt fejlgreb

Gårdejer Jens Peter Petersen, Farendløse, fremsetter her en udtalelse på »Slægtsgårdens« opfordring om en sjællandsk lossepladssag, som har optaget sindene stærkt på Midtsjælland.

Miljølovgivningen stiller nu særlige krav til kommunerne om etablering af kontrollerede lossepladser, som skal anlægges som fællesanlæg for flere kommuner. Og her på Midtsjælland er derfor dannet en region af Ringsted, Sorø og Haslev. Ved en forhandling enedes man om, at Ringsted skulle tage initiativet, idet opførelsen af F.S.A.s storslagteri aktualiserede sagen. Derefter blev området bedømt og et ingeniørfirma pegede på syv placeringer med Ellemosedalen i Høm ved Ringsted som nr. 1. Dette ville indebære at et af egnens bedste landbrugsområder blev beslaglagt, omfattende ca. 10–15 ha. Vejudvalget i Ringsted kommune godtog med 4 stemmer mod 3 forslaget og dernæst byrådet med 12 stemmer mod 6, idet 2 medlm. ikke stemte. Dette medførte en meget betydelig reaktion imod vedtagelsen, og sagen er nu stillet i bero, idet nye undersøgelser foregår. Det blev påpeget med stor kraft overfor byrådet, at man ikke ville finde sig i rov af den bedste jord, og både Landbo- og Husmandsforeningerne er nu aktive for at hindre overgrebet. Der peges på, at grus- og lergrave må tages i brug, og af sådanne er der mange på egnen. Det betragtes som givet, at byrådet nu må bøje sig, og at en ensidig vedtagelse gøres om.

Man har overalt i landet været opmærksomme på den kynisme, som ofte lægges for dagen af magtfulde kommunalfolk, og Slægtsgaardforeningens henvendelse til myndigheder og folkevalgte instanser er en meget naturlig reaktion, nødvendiggjort af disse politiske misgreb. Givtige arealer og pletter præget af naturskønhed skal værnes i fremtiden. Jeg har gjort min lille indsats i Ringsted byråd og ved støtte til fæller på egnen; og jeg opfordrer alle, der læser dette til aktiv handling, hvor der er optræk til noget lignende. Landets dyrkede jord skal værnes bevidst.

Jens P. Petersen.

Månedens digt

Kirkeklokke, mellem ædle malme
mageløs er for mit hjerte du,
vågnet er ved dig en højtidsalme,
som genlyder daglig i min barm.

Kirkeklokke, ej til hovedstæder
støbtes du, men til den lille by,
hvor det hørtes trindt, når barnet græder
og inddysses blidt ved vuggesang.

Kirkeklokke, moderskød for klangen,
som er mig langt mer end strengeleg,
toner dine kappedes om rangen
for mit øre tit og i min barm.

Mens som barn på landet jeg var hjemme,
julemorgen var mit himmerig,
den du meldte mig med englestemme,
kimed klart den store glæde ind.

Højere dog stemte dine toner,
når de med »den gyldne sol frembrød«,
kimed: Støv, oprejst er din forsoner,
stat nu op i påske-morgengry.

Lavere de sprede deres vinger,
sænke sig med solen dybt i hav,
når for mig nu aftenklokken ringer,
og jeg tæller dine bedeslag.

Lifligt dog det klinger helst om høsten
i den stille, svale aftenstund,
gennem jorderig går himmelrøsten,
kalder sjælen til sin hvile ind.

Landet nu gråhærdet kun jeg gæster
og har hjemme, selv jeg ved ej hvor,
dog på lysets hjem min hu sig fæster,
evig godt, jeg ved er ene der.

Derfor nu, når aftenklokken melder:
Solen sank, og fuglen slumred ind,
da mit hoved jeg med blomsten hælder,
nyner sagte mellem bedeslag.

Kirkeklokke, når til sidst du lyder
for mit støv, skønt det dig hører ej,
meld da mine kære, så det fryder:
Han sov hen, som sol i høst går ned.

Mon ikke vi allesammen kender den følelse af næsten højtidsstemning, der kan gribe en, når man en sensommeraften står ude på landet, og stilheden så pludselig bliver brudt af lyden af kirkeklokkerne, der ringer solen ned.

Og mon du ikke også mange gange som barn, efter en hyggelig juleaften, har oplevet at vågne julemorgen endnu med fryden og glæden siddende i kroppen og fornemmet »at julemorgen var mit himmerig«.

Det er som om, der efter juleaftens lidt hektiske travlhed er faldet ro over hele landet, en ro der synes at være helt ind i sjælen.

Det er uden tvivl nogle af disse stemninger og tanker, der er vældet op i Grundtvig hin sensommeraften ude på Frederiksberg, hvor han havde tilbragt sommeren i Rahbeks minderige »Bakkehus«, måske for at komme lidt til kræfter efter sin depressionsperiode året før.

Netop i dette hus havde han i sin ungdom truffet så mange af tidens store navne. Først og fremmest Knud Lyhne Rahbek og hans begavede kone Kamma, der havde skabt et enestående kunstnerhjem herude, borte fra hovedstadens larm og virvar. Her kom også Oehlenschläger, Jens Baggesen, C. Molbeck, H. C. Ørsted og broderen Anders Sandøe Ørsted og mange, mange flere. I 1845 da Grundtvig skrev sit digt, var Frederiksberg en lille landsby på knapt 2500 sjæle med den idyl og de ulemper der kendetegnede en landsby på denne tid. Ikke langt fra »Bakkehuset« lå byens lille kirke, og der er nok ingen tvivl om, at det er lyden af klokkerne herfra, der har inspireret Grundtvig til hans smukke digt.

Selvom Grundtvig på dette tidspunkt var over 60, han var født 1783, er tankerne ved lyden af de hjemlige klokkeslag løbet tilbage til barndommen i hjemmet i Udby præstegård ved Vordingborg. Dette kommer også tydeligt til udtryk i digtet, hvor han i 2. vers skriver

Kirkeklokke, ej til hovedstæder
støbtes du, men til den lille by

Han sidder godt nok på Frederiksberg og skriver sit digt, men tankerne er uden tvivl i Udby, hvilket klart fremgår af 4. vers

Mens som barn på landet jeg var hjemme,

Men Grundtvig føler alligevel, at han i sin alderdom ikke hører hjemme mere på landet, og dette giver ham en vis rodløshed, en indre strid om man vil, hvilket kommer til udtryk i 8. vers

Landet nu gråhærdet kun jeg gæster
og har hjemme, selv jeg ved ej hvor,

Samtidig med at Grundtvig i digtet giver udtryk for alle disse tanker, der kommer til ham ved at høre lyden af de nære klokker, bliver digtet faktisk en levnedsskrivelse over Grundtvigs eget liv, med de højdepunkter han har oplevet i tilværelsen, såvel de verdslige som de åndelige. Som den poesiens mester han var, har han netop formået at give udtryk for dette gennem en beskrivelse af årets og dagens højdepunkter.

Skønt Grundtvig skulle opleve mange år endnu, er der ingen tvivl om, at han på dette tidspunkt følte sig gammel og træt, måske delvis som følge af sin sygdomsperiode året før. I digtets næstsidsste vers giver han netop udtryk for denne træthed. Digtets sidste vers er Grundtvigs bøn om, at når han skal dø, at han da må få en blid og rolig død.

Denne bøn gik til fulde i opfyldelse, idet Grundtvig døde højtbedaget den 2. september 1872, altså midt i høstens tid. Grundtvig havde dagen før prædiket i Vartov kirke og han sov stille og roligt ind i sit hus »Store Tubborg« på Strandvejen nord for København, og kirkeklokkerne kunne melde:

Han sov hen, som sol i høst går ned.

Det var godt nok hovedstadens klokke, der ringede over hans jordfærd, men sin grav fandt han ude på landet i familiegravstedet på Køge ås.

poeten.

Fra bogens verden

Gamle fuglekongeskiver under lup

Et hidtil upåagtet materiale giver værdifuld oplysning om forrige århundredes gårde, huse, landskaber, køretøjer og klædedragter.

Et hidtil forholdsvis upåagtet kulturhistorisk materiale er ved at blive udforsket. Det drejer sig om de såkaldte fuglekongeskiver, som findes rundt i landet, dels ophængt i offentlige lokaler, dels på museer. De stammer for en stor del fra før fotografiets tid og er forsynet med malede billeder af huse, gårde, landskaber, køretøjer og personer i datidens dragter, således at man er i stand til at danne sig et pålideligt billede af lokal byggeskik, påklædning og meget andet.

Det var lokale tegne- og malebegavede folk, de såkaldte naivister, der malede prospekterne, og deres billeder er udtryk for forholdsvis stor nøjagtighed, hvilket gør dem til et godt kildemateriale.

De erindringsskiver, som de skiftende fuglekonger gav, tilhører begrebet naiv billedkunst, der havde sin blomstringstid fra 1770 til 1870. Disse byprospekter, folkelivs- og landskabsbilleder har både topografisk og kulturhistorisk værdi samtidig med, at de giver stof til overvejelser om den danske folkekunst.

Disse arbejders glansperiode lå mellem den tid, da almue- og håndværkerkunstnerne arbejdede i træ eller på paneler og så den nye tid, da fotografiet virkelig tromlede frem. De kan naturligvis opfattes som kejtede kuriositeter, men de afslører også en blikkets hengivenhed for det sete og en håndens trofasthed i gengivelse af omverdenen.

På Slagelseegnen, hvor der er bevaret over hundrede fuglekongeskiver fra perioden 1819–1936, har man fundet mange interessante prospekter, ikke alene lokale – men også fra andre dele af Sjælland – ja, helt fra Fyn.

Det har fået Slagelseegnens Kulturkreds til at forsøge en ny og spændende måde at skrive kulturhistorie på. Man har bedt historikeren Richard G. Nielsen skrive en bog om mennesker og miljøer, bygget over fotografiske gengivelser af 102 fuglekongeskiver, suppleret med andet historisk billedmateriale. Det er blevet til en bog, som sikkert vil inspirere både til et nøjere studium af andre egne fuglekongeskiver, dels til at arbejde med egens historie ud fra nye synspunkter.

Richard G. Nielsen: »Mennesker og Miljøer«. 88 s. 164 illustrationer (en del i farver). Kr. 89,75. (Ekspedition: Slagelse Centralbibliotek).

Blandt de mange gamle prospekter af gårde og landskaber, som er fundet i den vestsjællandske samling af fuglekongeskiver er også dette, som viser Grønhøjgård anno 1845, hvis ejer da var proprietær L. Rasmussen. Oprindeligt hed stedet Halkevad og var fæste under Antvorskov Kloster. Fra 1776 til 1788 tilhørte gården »Baroniet Holberg«. Nu ejes den af Sydvestsjællands Kvægavlsforning.

Et dansk landbrug analyseres

Forfatteren, fhv. forstander H. Skougaard er et nærmere bekendtskab værd. H. Skougaard, der stammer fra et gammelt håndværkerhjem i København, tog lærereksamen, og var i mange år dels forstander for arbejdsteknisk Højskole i Roskilde, dels forstander for Håndværkerskolen i Sønderborg. Han har således en både praktisk og pædagogisk forudsætning for at give fra sig af sin rige viden høstet gennem et langt liv, hvor han i voksenalderen også har set, hvor der er et behov, der skal dækkes. I sin sidste – meget læseværdige og faglig interessante bog »Bygmestre og byggekunst i Danmark« – har han leveret et bogværk af høj faglig og litterær kvalitet.

I sit otium har H. Skougaard taget et nyt emne op til behandling. En analysering af det danske landbrug i flere tidsperioder. Værket, han arbejder på, fremkommer efter opfordring fra hans forlag. Det er beregnet til undervisningsbrug først og fremmest på de landbrugsfaglige skoler, samt i folkeskolens højere klasser, men også være et interessant læsestof langt videre ud. Som en af sine medarbejdere har H. Skougaard formået en af Slægtsgaardsforeningens gode venner, gdr. Holger Buch Juul, Jægergården i Høllund, til at give en beskrivelse af gårdens drift i perioderne 1913 – 33 – 53 og 73. »Slægtsgaarden« har fået løfte om at måtte gengive dette for vore medlemmer interessante afsnit, så snart bogen foreligger, ligesom vi vil bringe en nærmere omtale af hele bogen.

Red.

Makaber julepynt

Til orientering for læserne skal meddeles, at fortælleren af følgende historie bl. a. beskæftiger sig med studier af fortiden og undertiden har mærkelige ting i sine gemmer.

Det var en dejlig sommer for ca. 20 år siden, og huset var lejet ud til sommergæster fra Sverige – fru en dansk.

Samme dame var usandsynlig nysgerrig, hvilket førte til følgende hændelse. En formiddag opskræmtes huset af nogle skingrende angstskrig, der øjensynlig kom fra kælderens. Min kone styrtede ned og fandt sommerfruen stående i et mindre kælderrum fuldstændig paralyseret af skræk, medens hun ophidset pegede på en kasse, der var faldet hende af hænderne, under de vidtgående undersøgelser af vort jordiske gods. Ud af kassen var trimlet en 10–12 kranier og menneskeknogler. Min kone spurgte damen, hvad hun egentlig foretog på dette private område og fik svaret, at hun ville »bare se« med det opnåede resultat. Samtidig spurgte hun min kone, hvor alt dette stammede fra og fik det beroligende svar, at det var tidligere nysgerrige gæster, der var blevet likvideret! hvorpå damen smækfornermet retirerede. På kassens sider var påmalet »Julepynt«, hvilket Nationalmuseet havde undladt at strege, da de returnerede kranierne efter endte studier.

H. H.

Julehilsener – nytårsønsker

Med forsidens festlige nisser – der alle som postkort og julebudbringere har mellem 60 og 75 år på bagen – vil redaktøren gerne bringe en hjertelig hilsen til alle bladets læsere, foreningens medlemmer, hårdtprøvede medarbejdere og bladudvalget, samt alle bladet er blevet knyttet til i det forløbne år, og hertil føjes alle gode ønsker for året, der kommer. – Vi venter det i spænding og måske lidt angst, men byder det dog velkommen.

God jul – et bedre nytår
Hans Hviid.

Vi har modtaget:

»Lær af fortiden - Lev i nutiden - Virk for fremtiden«

Disse kloge ord tager Chr. R. Christensen ikke efterrettelig, endsig er klar over, at de står på forsiden af bladet »Slægtsgaarden«s oktober nr. hvori han synger sin klagesang om situationen.

Der eksisterer intet, som Chr. R. Christensen er tilfreds med, men regner med at løse landets problemer med indirekte skatter, nummerplader på knallerter og atomkraft.

Udsættelsen af atomkraft skyldes ikke kommunistforskrækkelse, som Chr. R. Christensen mener, men det danske folks betænkelighed ved afhængighed af en uranberigelsesvirksomhed beliggende i »der Führerland« i E.F.

Hvis det kan trøste Chr. R. Christensen, så er atomkraft i Danmark underskrevet sammen med E.F. underskriften, (Euraton) uden at spørge det danske folk, og nu regner E.F.s venlige politikere med, ved udsættelse, at luske det ind ad bagvejen. (Geltung + Elsam).

Det er ikke slægtsgårdens bevarelse der bekymrer Chr. R. Christensen, hvis indlæg lyser af egoisme. – Chr. R. Christensen burde »virke for fremtiden« ved at være med ved løsning af samfundsforholdene, så næste generation kan overtage slægtsgården, uden at komme i klørne på rentehajer.

Det drejer sig om vi stadig anerkender privat handel med samfundets udvikling, eller vi vil indføre retfærdige samfundslove, der klart formulerer privat og fælles ejendomsret. »Lær af fortiden« hvad du har gjort forkert før, så du kan gøre det rigtigt nu, så kan du med tilfredshed og god samvittighed »leve i nutiden«.

På forhånd tak for velvillig optagelse.

Venlig hilsen
Jens Valther Pedersen,
Balslev Enggaard – Ejby.

Jeg har intet at bemærke hertil. Man kan ikke forvente, at alle skal være enige om alt, og det er Jens Valther Pedersens selvfølgeligelige ret at have sin egen mening.

Chr. R. Christensen.

Velkommen til nye medlemmer

Efter hovedbestyrelsens omtale af 73 nye medlemmer, har vi den glæde at kunne supplere med nedenstående 17 nye indmeldelser.

Gdr. Agnete og Hans Larsen
Rishøjgård
Ølsemaglevej 68
Ølsemagle
4623 Lille Skensved

Gdr. Hans H. Christensen
Vester Gårdsholt
Flauenskjold
9330 Dronninglund

Gdr. Aage Nielsen
Klintebygård
Klintebyvejen 6
3730 Nexø

Gdr. Frede Dalby Hansen
Søndergård
Lille Tvedevej 11
4731 Brandelev

Gdr. Niels Eskesen Bjerre
Brændgård
Holstebrovej 79
7600 Struer

Proprietær Arne Juul Hansen
Juulsgaard
Ronæs
5580 Nørre Aaby

Gdr. Kaj Benny Jacobsen
Sejlstrup Mølgård
Vejbyvej 275
9800 Hjørring

Gdr. Aksel Hansen
Præstebogård
Paradisbakkevejen 13
Ibsker
3740 Svaneke

Fru Dora Kampmann
Lindealle 5
8963 Auning

Gdr. Erik Kamper
Brændgård
Ladhavevej 1
Ringsebølle
4970 Rødby

Gdr. Helge Hansen
Haugegård
Havelsevej 158
St. Havelse
3310 Ølsted

Gdr. Niels A. Christensen
Hjørnegård
Agersnap
6870 Ølgod

Gdr. Frede Nielsen
Maglemosegård
Hølløselundvej 57
3210 Vejby

Gdr. Helmer Nielsen
Birkedal
Torkildgårdsvej
Slagslunde
3670 Veksø

Gdr. Ole K. Marker
Lillemyregård
Hegnedevejen 22
Pedersker
3720 Aakirkeby

Gdr. Ole S. Funch
Langedebygård
Langedebyvej 17
Bodilsker
3730 Nexø

Gdr. Erling Jensen
Buddgård
Langedebyvej 7
Bodilsker
3730 Nexø

Slægtsforeningen for Midt- og Sydsjælland samt Møen

afholder generalforsamling den 27. januar 77 på hotel Klostergården, Rønnede, kl. 19.30.

Dagsorden iflg. vedtægterne. Derefter fortæller fru Karen Hansen, Vindbyholt, om hjemstavnshistorie.

Bestyrelsen.

PS. Foreningens årlige udflugt tænkes afholdt i dagene 28.–29. juni. Turen går i 77 til Sønderjylland og Nordtyskland, hvor vi skal besøge slægtsgårde. – Nærmere bekendtgørelse kommer senere.

Nytaarsklokkerne

Ring ud i Stormens vilde Brag
I Klokker, under Skyers Flugt!
Inat blir Aarets Kærte slukt,
ring derfor ud dets sidste Dag!

Ring ud det gamle, ind det ny,
ring Glæde, Klokker, over Sne.
Nu svinder Aaret; lad det ske,
ring Falskhed ud, byd Sandhed Ly!

Ring fra vort Bryst den bitre Vægt
af Sorg for dem, der os forlod!
Ring arm og rig hinanden god,
ring Soning ind blandt Jordens Slægt!

Ring ud hver sag, der trives slet,
den golde Strid i Folk og Raad!
Ring ind det Sind, der skaber Daad,
der mildner Sæd og adler Ret!

Ring ud Bekymring, Savn og Synd,
Ring Tidens vantro Kulde glad!
Ring ud, ring ud min Kummings Kvad!
Ring ind en Skjald med Magt og Fynd!

Ring ud al Tro på Rang og Æt,
den lumske Sladder, tvære Trods!
Ring Godhed ind imellem os
og Kærlighed til sandt og Ret!

Ring ud hvert Sjælens Ulivssaar,
ring ud den usle Tørst mod Guld!
Ring ud de tusind Kriges Kuld,
ring ind et Fredens Tusindaar!

Ring Frimænd ind med høje Kald,
med aabne Hjærter, gavmild Haand!
Ring Landet ud af Mørkets Baand!
Ring ind den Christ, der komme skal!

Alfred Tennyson (oversat af I. V. Lind)

Slægtsgaardsforeningens mærkat (se nedenfor)

som er trykt i fire farver, kan nu købes for 10 kr.
pr. bundt à 100 stk. + porto, eller pk. med 250
stk. for 20 kr. + porto ved henvendelse til

*Foreningens kontor,
Gassehaven 56, 2840 Holte*

Skaf foreningen nye medlemmer

Indsendes til

Dansk Slægtsgaardsforening
kassererkontoret, Gassehaven 56, 2840 Holte

Undertegnede foreslår, at følgende får tilsendt oplysningsmateriale om Dansk Slægtsgaardsforening og opfordres til indmeldelse i foreningen:

.....

Titel	Navn	Postadresse

.....

Titel	Navn	Postadresse

....., den 19

.....
Underskrift)

Godt nytår!

Landbrugslån til ethvert formål.

Har De brug for lån til tilbygning, sammenlægning, grundforbedring, køb af nye maskiner, udvidelse af besætning, ejerskifte eller andet, kan De roligt henvende Dem til Forenede Kreditforeninger. Vi yder

lån overalt på øerne på op til 50% af ejendommens værdi med løbetider på 10, 20 og 30 år. Lad en af vore landbrugs-kyndige folk kigge på Deres ejendom, så får De den rigtige belåning - hurtigt, smidigt og effektivt.

FORENEDE KREDITFORENINGER

Otto Mønstedts Plads 11 · Postbox 333 1503 København V · Tlf. (01) 15 34 34
Magelos 2 · Postbox 343 5100 Odense · Tlf. (09) 11 77 77

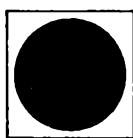
Jens og Anna Jensens fond

udlåner penge til unge landmænds etablering også ved generationsskifte. Årlig ydelse uden kurstab for tiden 12 procent hvoraf 9 procent rente.

Henvendelse til:

Advokat Martin Olesen, Bogense, tlf. (09) 81 16 66 eller
Chr. R. Christensen, Badstrup, Uggerslev, tlf. (09) 85 11 49

ANDELSBOGTRYKKERIET
i Odense

**SPAREKASSEN
SYDJYLLAND**

Vi skaffer penge til gårde.

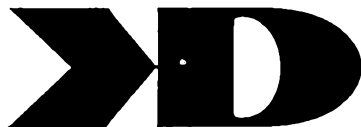
København: Jarmers Plads 2,
1590 København V Tlf. (01) 12 53 00

Århus: Åboulevarden 69,
8100 Århus C. Tlf. (06) 12 53 00

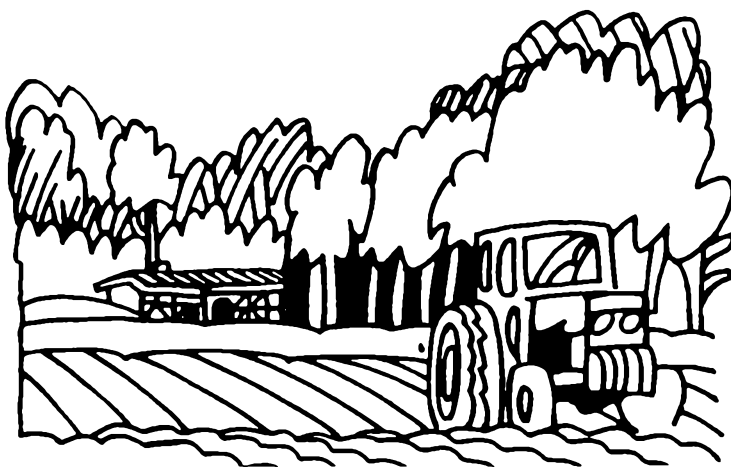
Herning: Viborgvej 1,
7400 Herning. Tlf. (07) 12 53 00

Afd.kontor i Aalborg: Algade 38,
9100 Aalborg. Tlf. (08) 12 53 00

Afd.kontor i Odense: Jernbanegade 16,
5000 Odense. Tlf. (09) 12 53 00

Kreditforeningen Danmark

**De kan regne
med os**

ANDELSBANKEN